

מראי מקומות- חולין כ"ד

ולטען עגלות (וזהו דכתי' ושרת את אחיו, דהיינו עם אחיו). אבל הרמב"ן שם חולק על רש"י, וכ' דנהי דלענין נעילת שערים ולטעון עגלות כשרים, אולם לענין שירה, שהוא עיקר עבודת הלויים, פסולים, דלא היו ממנין לוי לשיר, שהוא עיקר העבודה, אא"כ הוא ראוי למשא, ומי שאינו ראוי למשא לא הי' ממנין אותו לשיר, ולכן אף הלויים שלא היו עבודתם בעבודת משא, מ"מ לא היו ממנין אותן לשיר אא"כ היו בין שלשים לחמישים, דהיינו ראוי למשא, שלא לחלק בין הלויים, ויהיו בני גרשון שהם בני שישים (למשל) כשרים לשיר, ובני קהת בגיל זה פסולים. וע' במזרחי שם שכ' דמה שהק' הרמב"ן דלפי רש"י למה מונין בני לוי מבין שלשים לבין חמישים, י"ל דמבין שלשים לבין חמישים חייבין הלויים בכל מיני עבודה, אבל לאחר חמישים, שוב אינן מחוייבין עוד לעשות עבודת משא. וע' בגור ארי', שהבין בדברי המזרחי דלאחר שהם בני חמישים אינן מחוייבין בשום עבודה שבמשכן. והק' עליו דאין מסתבר לומר כן, דאם יכולים לעשות שאר העבודות (חוץ מעבודת כתף), וכשרים לעשות שאר עבודות, למה לא יהיו מחוייבין (וע"ע בהערות על המזרחי, דהביא ממהרא"ל להק' דהא הרמב"ן והבה"ג מונין "ולא יעבוד" ללאו, וא"כ איך אמר' דרשות הוא לו לעבוד, וצ"ע). וכן ע' בתפארת יעקב (ד"ה לכן ברור) דג"כ כ' לחדש כהמזרחי, דכל הענין דבין שלשים לחמישים הוא רק לענין החיוב, אבל מיד כשהם גדולים יכולים לעשות העבודה.

(ד) **לא אמרתי אלא בזמן שהעבודה בכתף- ע' בספר המצוות להרמב"ם (שורש ג'), שכ' דאיסור דולא יעבוד עוד אינו מן מנין המצוות, לפי שאינו אלא לדורות, ולא הי' נוהג לעולם. אבל הרמב"ן בהשגותיו שם כ' דאין הדבר כן, אלא היא מצוה נוהגת בכל הדורות, כל זמן שיצטרכו הלויים לשאת משא בכתף. וע' בחי' הגרי"ז על הרמב"ם (מכתבים, עמ' עז), דכ' דמה דס"ל להרמב"ם דהדין דולא יעבוד עוד הוא מצות שעה, היינו**

(א) **הגורל עושה חטאת ואין השם עושה חטאת- פרש"י, שאם אמר זה לשם וזה לעזאזל, אין נקבעים בכך, ומגריל עליהם, ואם הגורל משנה את קביעות הקריאת שם, הולכין אחר הגורל. והק' המהרש"א מהדר"ב, למה הוצרך לפרש כן, הו"ל לפרש דאין השם עושה כלום, וצריך לעשות הגורל, והקביעות שם לא קבע כלל. ומשמע מדברי רש"י, דשפיר יכול השם לקבוע, רק דהגורל יכול לשנות הקביעות. וכ' דכיון דלפום סברא דהשתא ליכא עיכובא בגורל (כפי שי' רש"י בכל הסוגיא, דבהה"א של הגמ' הי' הנדון לענין עיכובא), לא איכפת לן בקביעות הגורל אלא לענין שינוי בקביעות של שם.**

(ב) **ומה במקום שלא קדש הגורל קדש השם- פרש"י, כגון קיני זבים ויולדות, דא' לחטאת וא' לעולה, שאם הגריל עליהם אינו כלום, אבל כיון שפירש זה לחטאת וזה לעולה אם שינה פסול, דכתי' מוצא שפתיך תשמור ועשית. והק' הרשב"א, הא אי' בעירובין (לז). דאין פרידין נקבעין אלא או בלקיחת בעלים או בעשיית כהן, אבל סתם קריאת שם בלא לקיחה או עשי' אינו כלום. אלא כ' הרשב"א דכוונת הגמ' לעשות הק"ו מזמן לקיחה או זמן עשי', דיכול לקבוע שם להקינין, ומ"מ לא מהני ע"י גורל. עוד יש להעיר בדברי רש"י, מה דהביא דקביעת שם מהני מדכתי' מוצא שפתיך תשמור, דלכאו' משמע מדבריו דזה גופא עושה החלות קדושה, מה דצריך לקיים דבריו, ולכאו' אף אם ע"י שינוי אינו מקיים דבריו, אולם מהכ"ת דהשינוי פסול, אולי הוי רק ביטול של המצוה דמוצא שפתיך תשמור (וע"ע בפ"י הרא"ש בנדריים [כט:]: דכ' דדין אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט נלמד מהא דכתי' מוצא שפתיך, וג"כ משמע שהוא עושה חלות גמור ע"י דבורו, ויכולין ללמוד זה ממוצא שפתיך), וצ"ע.**

(ג) **לויים במומין כשרים, בשנים פסולים- ע' ברש"י על התורה (במדבר ח', כ"ה), דכ' דמה דפסולים הם בשנים הוא רק לענין כתף, אבל עדיין הוא עובד בנעילת שערים, ובשיר,**

דאין שייך לפסול הלויים שהם פחותים מבן שלשים אלא בקול, דמה דאמר' דאין נפסלין אלא בקול ולא בשנים, אי"ז רק לענין למעלה מחמישים, אלא אף לענין פחות משלשים. אבל כ' לדייק מדברי הרמב"ם (כלי המקדש ג', ז'-ח') דלא ס"ל כן, אלא דס"ל דכל מה דאמר' דאין נפסלין אלא בקול ולא בשנים, היינו רק לענין יותר מחמישים, אבל לענין פחות משלשים, הפסול עומד כדמעיקרא, וכ' הרש"ש דבאמת כן משמע מלשון הברייתא שהביא הגמ' לעיל, ע"ש.

(ח) **איש מזרעך לדורות, מכאן א"ר אלעזר, קטן פסול לעבודה- הק' המנחת ברוך (ג', א', ד"ה וגם),** למה צריך קרא לזה, תיפוק ל' דקטן לאו בר כוונה הוא, ומתעסק פסול בקדשים, כדאי לעיל (יג). וכ' להוכיח מזה כמש"כ התם, דמה דאמר' דמתעסק פסול בקדשים, אי"ז בכל עבודות קדשים, אלא רק בשחיטה בלבד, אבל בשאר עבודות כשר אף במתעסק, ולכן שפיר צריך קרא למעט קטן משאר עבודות. וע' **בחזון איש** (זבחים כ', ב), י"א, ד"ה ונראה), דכ' דאי לאו משום המיעוט דכתי' איש מזרעך, היינו אמרי' דהיכא דגדול עומד על גביו, או אם מעשיו מוכיחין מה שהוא עושה, באמת בכה"ג יהי' עבודתו כשר, ולכך צריך מיעוט, ולפי"ז מיושב קו' המנח"ב (עוד כ' שם דבחרש ושוטה, דבאמת אין כתיב שום מיעוט, א"כ אם גדול עומד על גבם, או אם מעשיהם מוכיחין כוונתן, שפיר הוי עבודתן כשרה.

(ט) **אוריר כלי חרס טמא וגבו טהור- פי' התוס',** דהיינו דלא מיטמא מגבו, אבל אם נטמא מתוכו, נטמא גם גבו, ומטמא אחרים, וכן דעת הרשב"א כאן. וכ' **המהרש"א** דיש לעי' במקור הדבר שהוא מטמא אחרים מגבו, דמק"ו מכל הכלים דמיטמאו אחרים מגבן ליכא למילף, דאיכא למימר טומאת עצמן תוכית, דהוה בכל הכלים מגבן ואינו בכלי חרס. וגם איכא למעוטי טומאת אחרים מגבן בכלי חרס מג"ש לטמא מליטמא. אע"כ צ"ל שהי' לתוס' שם דרשה דמטמאין אחרים מגבן. אולם ע' בתוס' בבכורות (לח. ד"ה הרי) שהביא דעת הרשב"ם דס"ל דלא רק לענין

משום דליכא מצות נשיאת כלים בשילה ובבית עולמים (ולא רק דחסר בהיכי תמצא, אלא דכל עיקר המצוה אינה מצווה אז), וזה תלוי בזה. והרמב"ן כ' דמשמע מסוגיין דכל זמן דשייך מצות נשיאה בכתף, שייך גם מצות ולא יעבוד עוד. וביאר הגרי"ז, דבאמת כ"ע מודו דאין שום מצות נשיאת כתף לדורות אלא לענין הארון, ונח' בזה, הרמב"ם ס"ל דנשיאת הארון הוא ע"י כהנים, ובכהנים לא נאמר דין שנים, וא"כ ממילא שוב לא יהי' שייך המצוה דולא יעבוד עוד, כיון דהלויים אין נושאים שוב שום דבר. אבל הרמב"ן ס"ל (וכן מבואר בהמשך דבריו שם) דנשיאת הארון הוא ג"כ יכול להיות ע"י הלויים, וא"כ שפיר שייך בהו הדין דולא יעבוד עוד. וא"כ, מה דאמר' דבשילה ובבית עולמים לא היו נפסלים אלא בקול, היינו משום דבשילה ובבית עולמים לא היו צריכים לישא על הכתף, אבל אם היו צריכים, אז שפיר יהי' חל האיסור על מי שאינו בין שלשים לחמישים לעשות שום עבודה, דכל העבודות תלויים בעבודת הכתף.

(ה) **אבל בשילה ובבית עולמים, אין נפסלין אלא בקול- כ' הרמב"ם** (כלי המקדש ג', ח') דיראה לי דאינו נפסל אלא לענין שירה, אבל עדיין יכול להיות מן השוערים. ותמה הראש יוסף, הא קי"ל דמי שהוא מן השוררים אינו יכול להיות מן השוערים, ומבואר בתוס' בערכין דהיינו שהיו שם משפחות שהיו מן השוררים ומשפחות שהיו מן השוערים, וא"כ איך מי שהי' מן השוררים יכול שוב להיות מן השוערים, והניח בצ"ע.

(ו) **ויהי כאחד למחצצרים- פרש"י,** אפי' זקנים במשמע. ומבואר מדבריו, דהבין דהגמ' בא ללמוד מן הפסוק גם דרק ע"י קול נפסלים, ולא ע"י שנים. אבל הרש"ש העיר דאי"ז צריך עוד לימוד, שהרי כבר למדין זה מהא דכתי' לעבודת עבודה עבודה ועבודת משא לעיל, וכאן אין למדין מקרא אלא דע"י קול נפסל, וצ"ע.

(ז) **והא האי קרא בלויים כתיב- פרש"י,** ואמרן בהו דאין נפסלין אלא בקול. וכ' הרש"ש דמבואר מדברי רש"י דהבין דקו' הגמ' הוא

קיץ תשפ"ו

ליטמא, אלא אף לטמא אחרים אין כלי חרס
טמא מגבר.

To receive via email, or for הערות, please email mareimekomos@gmail.com